نگاه

انتخابات افغانستان؛ چالش در فرصتی تاریخی

بهاره محبی

انتخابات ریاست‌جمهوری افغانستان یکی از چالش‌برانگیزترین موضوعاتی است که در یک سال گذشته زندگی افغان‌ها را تحت‌تاثیر قرار داده است؛ انتخاباتی که انتظار می‌رفت حلال مشکلات کشور باشد، خود اکنون به یک‌مشکل لاینحل ملی تبدیل شده است. روزنامه افغانستان‌دیلی می‌نویسد، افغان‌ها در انتخابات از جان مایه گذاشتند و با تحمل خطرات واقعی، پای صندوق‌های رای آمدند، به این امید که مسیر واقعی توسعه و پیشرفت به روی افغان‌ها باز شود و ارزش‌های دموکراسی در جامعه نهادینه شود؛ ولی این‌طور نشد. پس از آنکه روند شمارش آرا به بن‌بست رسید و میانجیگری بین‌المللی، مذاکرات سیاسی میان دو کاندیدای انتخابات آغاز شد، از نظر مردم افغانستان، انتخابات از مسیر واقعی و قانونی خود خارج شد و به یک پدیده صرفا سیاسی تقلیل یافت. اعتبار انتخابات به این است که مطابق قانون انجام شود و آرای واقعی مردم را به نمایش بگذارد. وقتی نتیجه انتخابات از صندوق‌های رای معلوم نشود و میز گفت‌وگوهای سیاسی تعیین‌کننده نتیجه انتخابات و چگونگی تشکیل حکومت آینده باشد، دیگر اعتبار رایدهی برای انتخابات باقی نمی‌ماند. در این میان، انتشار گلویی‌گاه سندی مبنی بر دخالت نیروهای دولتی در روند برگزاری انتخابات، شرایط را بیش‌ازپیش بحرانی کرد و از اعتماد افغان‌ها به نهادهای مسوول به شدت کاسته است. تلاش‌های نهادهای بین‌المللی و وزیر خارجه آمریکا هم تاکنون نتها نوانسته عبدالله‌عبدالله و اشرف‌غنی احمدزی، کاندیداهای انتخابات را به یک میز مذاکره بکشاند اما نتیجه ملموسی نداشته است. هرچند هر روز از پیشرفت‌ها و خوش‌بینی‌ها صحبت می‌شود اما در عمل هنوز هم شرایط، بسیار شکننده ارزیابی می‌شود. در این مدت حداقل چندین پیش‌نویس به دبیر گرینه مطالبات هر دو نامزد است، پیش‌کش شده است. آخرین پیش‌نویس‌ها حکایت از توافق بر سر رکنانی اساسی دارد از جمله، توافق بر سر برگزاری لویه‌جرگه، تعدیل قانون اساسی، ایجاد کمیسیون برای اصلاح ساختار کمیسیون انتخابات، حضور رییس اجرایی و معاونان‌شان در کابینه و شورای امنیت. اما اختلاف‌نظرهای اساسی بر سر برخی اصلاحات همچنان ادامه دارد. به‌عنوان مثال، گفته شده تیم اشرف‌غنی احمدزی تاکید دارد اعضای کابینه با مشورت رییس اجرایی انتخاب شود اما تیم عبدالله تاکید می‌کنند که به‌جای کلمه مشورت، «تفاهم» استفاده شود. یعنی اعضای کابینه در تفاهم با رییس اجرایی انتخاب شود. روزنامه هشت صبح افغانستان می‌نویسد، اختلاف‌نظر دوم بر سر اصلاحات «تساوی» و «تعادل» است. تیم عبدالله بر این باور است که در حکومت وحدت‌ملی باید «تساوی» در همه امور رعایت شود. اما تیم احمدزی تاکید دارد در حکومت وحدت‌ملی «تعادل» رعایت می‌شود. جدال سوم بر سر اداره کابینه است. تیم اشرف‌غنی بر این نظر است که رییس‌جمهور، رییس کابینه و رییس اجرایی، رییس شورای اجراییه است اما تیم عبدالله تاکید می‌کند که باید رییس اجرایی، رییس کابینه باشد. اما در این میان مشکل اساسی را «اعلام نتیجه انتخابات» است. تیم عبدالله روند بازبینی رأی انتخابات را شفاف نمی‌داند به همین دلیل تاکید دارد توافق سیاسی اصل است و نتیجه با اصلا در نظر گرفته نشود یا به‌صورت مساوی اعلام شود اما تیم احمدزی نتیجه را حفظ فرمز خود خواهد و تاکید دارد نتایج بازبینی رأی باید اعلام شود.

نگاه

چرا «عبدالله» و «غنی‌زی» باید توافق کنند؟

فارین یوسف

بین‌ست انتخاباتی افغانستان، پنجماه پس از روز رای‌گیری در این کشور همچنان ادامه دارد. جامعه جهانی و آمریکا بدون توجه به ابهام‌های مطرح‌شده مبنی بر تقلب در انتخابات، فشار بر کاندیداهای برای تشکیل دولت وحدت ملی را افزایش دادند. آن هم در شرایطی که دربیش‌گرفتن رویکرد «به پیروز میلیتگری» در انتخابات که با هجمه گسترده رسانه‌ای برگزار شد، شدیدا مشروعیت دولت افغانستان را خدشه‌دار کرده و با این حال هر چه جست‌وجوی بحران انتخابات افغانستان باید سریع‌تر تمام شود. شرایط امنیتی و اقتصادی افغانستان بحران‌زاست. هفتسال در مسیر واقعی و قانونی خود خارج شده و به یک پدیده صرفا سیاسی تقلیل یافت. اعتبار انتخابات به این است که مطابق قانون انجام شود و آرای واقعی مردم را به نمایش بگذارد. وقتی نتیجه انتخابات از صندوق‌های رای معلوم نشود و میز گفت‌وگوهای سیاسی تعیین‌کننده نتیجه انتخابات و چگونگی تشکیل حکومت آینده باشد، دیگر اعتبار رایدهی برای انتخابات باقی نمی‌ماند. در این میان، انتشار گلویی‌گاه سندی مبنی بر دخالت نیروهای دولتی در روند برگزاری انتخابات، شرایط را بیش‌ازپیش بحرانی کرد و از اعتماد افغان‌ها به نهادهای مسوول به شدت کاسته است. تلاش‌های نهادهای بین‌المللی و وزیر خارجه آمریکا هم تاکنون نتها نوانسته عبدالله‌عبدالله و اشرف‌غنی احمدزی، کاندیداهای انتخابات را به یک میز مذاکره بکشاند اما نتیجه ملموسی نداشته است. هرچند هر روز از پیشرفت‌ها و خوش‌بینی‌ها صحبت می‌شود اما در عمل هنوز هم شرایط، بسیار شکننده ارزیابی می‌شود. در این مدت حداقل چندین پیش‌نویس به دبیر گرینه مطالبات هر دو نامزد است، پیش‌کش شده است. آخرین پیش‌نویس‌ها حکایت از توافق بر سر رکنانی اساسی دارد از جمله، توافق بر سر برگزاری لویه‌جرگه، تعدیل قانون اساسی، ایجاد کمیسیون برای اصلاح ساختار کمیسیون انتخابات، حضور رییس اجرایی و معاونان‌شان در کابینه و شورای امنیت. اما اختلاف‌نظرهای اساسی بر سر برخی اصلاحات همچنان ادامه دارد. به‌عنوان مثال، گفته شده تیم اشرف‌غنی احمدزی تاکید دارد اعضای کابینه با مشورت رییس اجرایی انتخاب شود اما تیم عبدالله تاکید می‌کنند که به‌جای کلمه مشورت، «تفاهم» استفاده شود. یعنی اعضای کابینه در تفاهم با رییس اجرایی انتخاب شود. روزنامه هشت صبح افغانستان می‌نویسد، اختلاف‌نظر دوم بر سر اصلاحات «تساوی» و «تعادل» است. تیم عبدالله بر این باور است که در حکومت وحدت‌ملی باید «تساوی» در همه امور رعایت شود. اما تیم احمدزی تاکید دارد در حکومت وحدت‌ملی «تعادل» رعایت می‌شود. جدال سوم بر سر اداره کابینه است. تیم اشرف‌غنی بر این نظر است که رییس‌جمهور، رییس کابینه و رییس اجرایی، رییس شورای اجراییه است اما تیم عبدالله تاکید می‌کند که باید رییس اجرایی، رییس کابینه باشد. اما در این میان مشکل اساسی را «اعلام نتیجه انتخابات» است. تیم عبدالله روند بازبینی رأی انتخابات را شفاف نمی‌داند به همین دلیل تاکید دارد توافق سیاسی اصل است و نتیجه با اصلا در نظر گرفته نشود یا به‌صورت مساوی اعلام شود اما تیم احمدزی نتیجه را حفظ فرمز خود خواهد و تاکید دارد نتایج بازبینی رأی باید اعلام شود.

سخنگوی «احمدزی» در گفت‌وگو با «شرق»:

تیم «عبدالله» مردم افغانستان را گروگان گرفته است

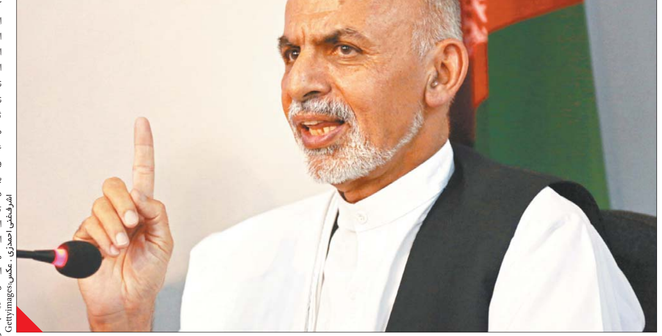
شرق‌رحمی، سخنگوی «عبدالله»
Getty images/عکس: عبدالله

در ماه‌های گذشته و پس از برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری در افغانستان، تنها یک‌خبر از کشور همسایه به گوش می‌رسد و آن اماده ناامنی و بی‌ثباتی است. شرق‌رحمی‌پرچ حمل- اردیبهشت - و پس از برگزاری انتخابات، بسیاری نسبت به تغییر شرایط در افغانستان امیدوار شدند اما پس از گذشت حدود شش‌ماه از برگزاری انتخابات، هنوز از اعلام نتیجه نهایی آرا و اعلام رییس‌جمهور خبری نیست و تاسف‌بارتر آنکه جدال پیرامون اعلام نتایج انتخابات، خود به عامل تهدیدکننده ثبات افغانستان تبدیل شده و اتهام‌زنی، شایعه‌پراکنی گسترده و تهدید به‌محاکی دوماندو و هواداران‌شان، موجب نگرانی جدی مردم افغانستان و ناظران خارجی را فراهم آورده است. حتی حضور وزیر خارجه‌ایالات‌متحده و مقامات بلندپایه سازمان‌ملل در این کشور نتوانسته‌اند رقابت فرسایشی انتخابات ریاست‌جمهوری افغانستان را متوقف کند. تنش‌ها به حدی جدی گسترده است که برخی کارشناسان را به این باور رسانده که استفاده از شیوه‌های دموکراتیک‌ماند رای‌گیری در کشوری که دموکراسی در آن نهادینه نشده و اقلیب راهبرانش، روای جنگ‌سالاری بر تن دارند، باسخگو نیست و باید تدبیر دیگری اندیشید. اما گروهی دیگر از کارشناسان تاکید دارند‌نی اختلافات موجود هم در صورت مدیریت صحیح، می‌تواند بخشی از روند فرهنگ‌سازی و تقویت دموکراسی در افغانستان باشد زیرا جمع‌بندی تجارب به دست‌آمده در این مبارزه انتخاباتی، با وجود تحمیل هزینه‌های سنگین مردم افغانستان، در سال‌های آینده همچون چراغ بر راهی خواهد شد که گفتار از سنگلاخ چالش‌های خندوه‌کوبانی را کوچه‌زنده‌تر خواهد کرد. با این اوصاف، دوقطب اصلی این مبارزه کشدار چه می‌گویند؟ این همه در حالی است که مسوولان وزارت مالیه افغانستان اعلام کرده‌اند طوالانی‌شدن روند اعلام نتیجه نهایی انتخابات موجب کسری بودجه شده و دولت به‌کمک قریب ۳۷۴میلیون‌دلاری نیاز دارد و اگر این کمک صورت نگیرد دولت توان پرداخت حقوق بیش از ۵۰۰هزار کارمند دولتی را ندارد. از سوی دیگر باید گل به بیش، فوستانه ویژه سازمان‌ملل‌متحد هشدار داده که در صورت به‌توافق‌نرسیدن نامزدهای انتخاباتی در افغانستان خطر جنگ داخلی، این کشور را تهدید خواهد کرد.

«شرف‌غنی احمدزی»، یکی از دوطرف اصلی دعواست؛ فردی که رییس‌جمهور آینده افغانستان یا لو خواهد بود یا رقیبش «عبدالله‌عبدالله». «محمدطاهر ظهیر» عضو حزب وحدت اسلامی افغانستان است و سمت سخنگویی «اشرف‌غنی احمدزی» را برعهده دارد. «ظهیر»، در گفت‌وگو با «شرق»، روایت یک‌سویه‌ای از فضای سیاسی کشورش ارایه می‌دهد. سخنگوی «اشرف‌غنی»، مدعی است اعضای ستاد «عبدالله‌عبدالله» بجز